

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Metod Budna

Logistika zaveznikov v Operaciji "Bakla"

Diplomsko delo

Ljubljana, 2009

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Metod Budna

Mentor: doc. dr. Vladimir Prebilič

Logistika zaveznikov v Operaciji "Bakla"

Diplomsko delo

Ljubljana, 2009

Zahvaljujem se mentorju doc. dr. Vladimirju Prebiliču za nasvete in strokovno pomoč pri pisanju mojega diplomskega dela.

Zahvaljujem se tudi svoji družini, ki me je spodbujala in podpirala tekom mojega študija.

Logistika zaveznikov v Operaciji "Bakla"

Z začetkom druge svetovne vojne se je začelo eno izmed najbolj temačnih obdobj človeške zgodovine, ki še danes budi zanimanje tako strokovne kot tudi laične javnosti. Po začetnih uspehih sil osi v Franciji, Sovjetski zvezi in na Atlantiku, ko je kazalo, da so zavezniške sile proti njim nemočne, so zavezniške sile stopile skupaj in se zoperstavile fašističnim silam. Preobrat v vojni je pomenilo izkrcanje v Afriki, zmaga v bitki za Veliko Britanijo in kasnejši poraz nacistične Nemčije v Sovjetski zvezi in nazadnje izkrcanje v Normandiji. Izkrcanje v Afriki pod imenom Operacija "Bakla" (ang. Operation "Torch") je pomenilo začetek poraza sil osi v Afriki in kasneje po njihovem porazu vzpostavitev močnih baz, ki so dovoljevale kasnejše izkrcanje na Siciliji in prodor v osrčje Evrope. To je bilo prvo skupno anglo-ameriško izkrcanje v drugi svetovni vojni in največjo do tedaj v celotni zgodovini. Operacija se je soočala z izjemno kratkim časom za načrtovanje, tako strateškim kot logističnim, in s tem povezanimi težavami. Moje diplomsko delo govori o logistiki pred operacijo "Bakla", med in tik po njej. Govori o vseh težavah, ki so jih imeli načrtovalci in izvajalci te logistike. Kljub vsem težavam pa je na koncu operacija uspela, tudi po zaslugi logistike.

Ključne besede: druga svetovna vojna, severna Afrika, vojaška logistika, operacija

Allies logistics in the Operation "Torch"

With the beginning of the World War II started one of the darkest eras of human history, which still awakens interest of experts and the laic public. After the first successes of the Axis Powers in France, in the Soviet Union and on the Atlantic, when it looked like the Allied Powers are powerless against them, the Allied Powers stepped together and withstand the fascistic Powers. The War turnabout meant the disembarkation of troops in Africa, the victory in the battle for Great Britain and the later defeat of the Nazi Germany in the Soviet Union and finally the disembarkation in Normandy. The invasion in Africa, known as Operation "Torch", meant the beginning of the defeat for the Axis Powers and after their defeat the establishment of powerful bases, which enabled further invasion in Sicily and the breakthrough into the heart of Europe. This was the first Anglo-American invasion in the World War II and the largest one in history till that time. The operation was confronted with extreme lack of time for strategic and logistical planning and several problems related to that topic. My Thesis talks about logistics before, during and after the Operation "Torch". It deals with all the problems, which planners and performers of this logistic have faced. Despite all problems the operation finally succeeded, also owing to the logistics.

Keywords: World War II, Northern Africa, military logistics, operation

KAZALO

1 UVOD	6
2 METODOLOŠKO – HIPOTETIČNI OKVIR	8
2.1 CILJI IN NAMEN DIPLOMSKE NALOGE	8
2.2 HIPOTEZE	8
2.3 UPORABLJENA METODOLOGIJA	8
2.4 TEMELJNI POJMI	9
2.4.1 OSKRBA	9
2.4.2 LOGISTIKA.....	9
2.4.3 OPERACIJA	10
3 ODLOČITEV ZA OPERACIJO "BAKLA"	12
4 OPERACIJA "BAKLA"	14
5 PRIPRAVE NA OPERACIJO "BAKLA"	15
5.1 POLITIČNE PRIPRAVE.....	15
5.2 STRUKTURA POVELJEVANJA	15
5.3 ENOTE V OPERACIJI "BAKLA"	16
5.4 URJENJE ZA IZKRCANJE	18
5.5 LOGISTIČNA PRIPRAVA NA OPERACIJO "BAKLA".....	19
5.6 POTEK OPERACIJE.....	22
6 LOGISTIKA MED OPERACIJO "BAKLA"	23
6.1 ZAHODNI SEKTOR.....	23
6.1.1 CENTRALNA SKUPINA	23
6.1.2 SEVERNA SKUPINA.....	24
6.1.3 JUŽNA SKUPINA.....	24
6.2 CENTRALNI IN VZHODNI SEKTOR.....	24
6.2.1 CENTRALNI SEKTOR.....	25
6.2.2 VZHODNI SEKTOR.....	25
7 LOGISTIKA PO OPERACIJI "BAKLA"	26
8 SKLEP	28
9 LITERATURA	30

KAZALO TABEL

TABELA 5.1: STRUKTURA POVELJEVANJA V OPERACIJI "BAKLA".	16
TABELA 5.2: STRUKTURA IN ŠTEVILO ZAVEZNIŠKIH SIL V OPERACIJI "BAKLA".	18

1 UVOD

Leta 1939 se je z napadom nacistične Nemčije na Poljsko začela druga svetovna vojna, kjer sta si nasproti stala dva tabora, ki sta se borila vsaka za svoj sistem vrednot.

Prvi blok držav, t. i. sil osi, so vodile nacistična Nemčija s Hitlerjem na čelu, Mussolinijeva Italija in cesarska Japonska, ki so pod pretvezo, da želijo pravičnejšo razdelitev sveta, začele drugo svetovno vojno. Njihov pravi namen pa v resnici ni sledil načelu pravičnosti. Te države je povezovala fašistična ideologija.

Drugi blok držav, ki pa so nasprotovale tem fašističnim idejam so vodile Združene države Amerike (v nadaljevanju ZDA), Velika Britanija (v nadaljevanju VB) in Sovjetska zveza (v nadaljevanju SZ). Te države ni povezovala skupna ideologija ali politični sistem, npr. demokracija, vendar skupen boj proti nasprotni fašistični ideologiji. Ta tabor je uspešno deloval do zloma skupnega nasprotnika. Po tem zlomu pa so se pokazala nasprotovanja med demokratičnima ZDA in VB in komunistično SZ, kar je kasneje vodilo v hladno vojno.

Po začetnih velikih uspehih predvsem Nemčije v Evropi in Japonske v Aziji in na Pacifiku se je kmalu pokazalo, da so načrti sil osi preveč velikopotezni in nerealno zastavljeni, da bi jih lahko uresničili. Preobrat v vojni se je v Evropi začel z zavezniškim izkrcanjem v Afriki in z nemškim porazom v bitki za VB. Prišel je čas, da Nemčijo in njihove zaveznike zavezniške sile potisnejo nazaj v okvire prejšnjih meja. ZDA in VB sta želeli skrbno načrtovati izkrcanje v Evropi, ki bi prineslo odločilni udar silam osi, vendar si je SZ prizadevala za čimprejšnje odprtje druge fronte v Evropi in s tem doseči vsaj delno razbremenitev svojih sil na vzhodu Evrope. Tako so zavezniki sklenili nekakšen kompromis in se odločili, da se bodo ZDA in VB izkrcale v Severni Afriki, vendar pa pritisk SZ ni bil edini vzrok za to operacijo.

Razlogi za izvedbo operacije v severni Afriki so bili še naslednji:

- Preprečitev uporabe francoskih kolonialnih posestev silam osi v Afriki.
- Odpreti Sredozemsko morje za zavezniški pomorski promet.
- Sprostiti pritisk na Britansko 8. armado v Egiptu in Libiji.
- Izpolniti politično željo ameriškega predsednika Franklina Roosevelta, da bi ameriške enote prišle v stik z nemškimi silami do konca leta 1942 (Willbanks 2006, 1285).

Tako je prišlo do izvedbe Operacije "Bakla" (ang. Operation Torch), ki je bila anglo-ameriška operacija, ki je potekala v francoski severni Afriki in je bila tedaj pod nadzorom višijske Francije. To je bila do tedaj največja amfibijska operacija. Celotna anglo-ameriška operacija pa se je povezovala z britansko operacijo v Egiptu in Libiji. Obe operaciji sta postali znani pod skupnim imenom Severno-afriško vojskovališče in sta imeli cilj združitev obeh v Tuniziji in dokončni poraz sil osi v Afriki (Holmes 2001, 655–657).

Cilj mojega diplomskega dela je osvetlitev logističnih priprav na izvedbo Operacije "Bakla", same izvedbe in delovanja logistike med samo operacijo in tik po njej.

2 METODOLOŠKO – HIPOTETIČNI OKVIR

2.1 CILJI IN NAMEN DIPLOMSKE NALOGE

Cilj in namen diplomskega dela je predstavitev zavezniške Operacije "Bakla" v drugi svetovni vojni. Ta operacija je pomembna, ker je to prvo skupno anglo–ameriško izkrcanje v drugi svetovni vojni, ki se je zgodilo novembra 1942. Operacijo bom predstavil z logističnega vidika v treh sklopih: logistična priprava izkrcanja, logistika med izkrcanjem in po izkrcanju.

2.2 HIPOTEZE

Hipoteza 1:

"Logistični sistem zavezniških sil v Operaciji "Bakla" ni uspel zagotoviti potreb zavezniških enot."

Hipoteza 2:

"Razlog za neuspeh logističnega sistema je iskati v pomanjkanju izkušenj in izjemno obsežni operaciji, ki je presegala zmogljivosti zavezniškega logističnega sistema."

2.3 UPORABLJENA METODOLOGIJA

Pri pisanju diplomskega dela sem se najprej oprl na metodo *zbiranja virov*, kjer sem poskušal zbrati čim več virov in literature o obravnavani tematiki. Pri tem sem naletel na nemalo težav, ker je v Sloveniji izbrana tematika slabo obravnavana (obravnavan je samo teoretski del), prav tako pa ni veliko dostopne tuje literature. Zaradi tega sem se oprl na dostopne domače vire, literaturo iz tujine in vire iz interneta.

Uporabil sem *analizo in interpretacijo primarnih virov*, pri kateri sem uporabil razpoložljive dokumente o obravnavani operaciji, ki so dostopni prek svetovnega spleta.

Uporabil sem *analizo in interpretacijo sekundarnih virov*, pri kateri sem analiziral vse pridobljene knjige in članke, tako v tiskani obliki kot tiste z interneta.

Nadalje sem uporabil *zgodovinsko analizo*, ki mi je pomagala pri opisovanju preteklih dogodkov.

Prav tako sem uporabil *opisno metodo*, s pomočjo katere sem opisal temeljne pojme, pomagala pa mi je tudi pri odgovarjanju na moje postavljene hipoteze.

Uporabil pa sem tudi metodo *študije primera*, ker sem analiziral posamezen primer logistične oskrbe v določeni operaciji.

2.4 TEMELJNI POJMI

2.4.1 OSKRBA

Oskrba so dejavnosti, ukrepi in postopki, s katerimi se z načrtno uporabo materialnih virov in zalog pravočasno in neprekinjeno zagotavlja oskrbo poveljstev in enot s sredstvi in storitvami za njihovo delovanje (Žurman in drugi 2008, 78).

Oskrba je pojem, ki se pojavlja, kadar pride do porabe določene dobrine. Oskrbo je v vojaškem smislu mogoče razumeti kot dokaj specializirano dejavnost, ki se osredotoča na posamezne aktivnosti celostne podpore oboroženih sil (Prebilič 2006, 30).

Oskrba je torej le del aktivnosti, ki se izvajajo za celostno podporo oboroženih sil. V naslednjem podpoglavju bomo videli, da je oskrba le del logistike.

2.4.2 LOGISTIKA

Logistiko lahko obravnavamo kot dejavnost premikanja (v prostoru in času) materije in informacij z mesta njihove proizvodnje do mesta njihove porabe oz. uporabe. Vojaška logistika pa obsega naslednje funkcije: razvoj, oskrbo, distribucijo in upravljanje z materialom, hranjenje in varovanje materiala, transport, podporo sanitetni službi, skrb za infrastrukturo, logistične zveze in administrativno dejavnost (Ogorelc 1996, 1).

Kot je nakazano že v zgornji definiciji se z logistiko srečujemo na vseh področjih v vsakdanjem življenju, najbolj pa izstopata gospodarska skupina ter obrambno-vojaška skupina dejavnosti. Obe skupini preučujeta za to področje specializirani vedi: ekonomija in vojaške znanosti. Potrebno je takoj poudariti razliko med logistiko in oskrbo, pri čemer bomo oskrbo razumeli kot podpomenko logistike. Oskrba predstavlja nekatere dejavnosti, ki jih združuje logistika (Prebilič 2006, 17).

V zadnjem stoletju in pol je prišlo do dramatičnega razvoja tehnologij na področju vojskovanja, ki se je začel v prvi svetovni vojni in pospešeno nadaljeval v drugi svetovni vojni. Logistika je postala ključna vojaška funkcija in ključna organizacijska komponenta v vseh sodobnih vojskah tega celotnega obdobja (Dupuy 1993, 1495–1498).

V nadaljevanju bom navedel tudi definicijo logistike, kot jo poznamo danes v zvezi Nato in jo uporabljajo vse države članice Nata, še posebej v svojih združenih operacijah (ang. Joint operations). Ta definicija je za našo analizo pomembna, saj je vse elemente, ki so v njej, mogoče zaslediti že pri logistiki v drugi svetovni vojni in tudi v prvi združeni zavezniški Operaciji "Bakla".

V zvezi Nato je logistika definirana kot planiranje in načrtovanje premikov in vzdrževanja sil. V njenem najširšem pomenu je logistika vidik vojaške operacije, ki vključuje:

- oblikovanje in razvoj, pridobivanje, skladiščenje, transport, distribucijo, vzdrževanje in premeščanje blaga oz. materiala¹,
- transport osebja,
- pridobivanje ali izgradnjo, vzdrževanje in uporabo infrastrukture,
- pridobivanje ali opremljanje storitvenih dejavnosti in
- zdravstveno oskrbo (NATO Logistics handbook 1997, 1–2).

2.4.3 OPERACIJA

Operacijo lahko razumemo kot vojaško akcijo ali kot izvajanje strateških, taktičnih, vzdrževalnih misij ali izvajanje urjenja ali opravljanje administrativnih zadev. Lahko pa

¹ Blago oz material lahko razumemo kot različne stvari in potrebščine, ki so potrebne za opremo, vzdrževanje, operacije in za podporo vojaških aktivnosti, tako bojne kot nebojne. V omejenem pomenu pa lahko material razumemo kot stvari, ki se uporabljajo v boju in podpori boja kot npr. orožje, vozila, letala, rezervni deli in posebna oblačila, ki se razlikujejo od običajnih, npr. uniforme (Dupuy, Johnson in Hayes 1986, 146).

operacijo razumemo tudi kot proces, ki se odvija v boju in vključuje premike, oskrbo, napade, obrambo in manevriranje, ki je potrebno za uresničenje ciljev v bitki ali vojskovanju (Slovar vojaškega izrazoslovja ameriškega združenega poveljstva 1992).

V slovenski Vojaški doktrini pa je operacija definirana kot zaporedje bitk, lahko tudi bojov ali kombinacija obeh, ki poteka po enotni zamisli na določenem prostoru in v določenem času. Združuje in usmerja bitke, boje in druge dejavnosti enot za doseg operativnega in strateškega cilja. Operacija prinaša odločilne rezultate v vojni (Furlan in drugi 2006, 100).

Operacijo lahko razumemo tudi kot bojno dejavnost, ki jo označuje skupina vzporednih dejanj, ki se izvedejo koordinirano, organizirano. Izvede pa se po edinstveni zamisli in načrtu, na edinstvenem prostoru (ozemlje ali morsko področje) in v določenem časovnem obdobju zaradi doseganja operativnih ali strateških ciljev. Po pravilu rezultati operacije v večjem ali manjšem obsegu vplivajo na izid določenega obdobja vojne ali na izid celotne vojne. Operacije opravljajo združene formacije večjega sestava. Lahko jih delimo po več različnih kriterijih. Po tem, kje se izvajajo, jih delimo na kopenske, pomorske, letalske in letalsko-desantne. Po silah, ki jih izvajajo, pa jih lahko razdelimo na posamezne rodove vojske ali pa na združene operacije. Po cilju jih delimo na napadalne, obrambne, kombinirane, desantne ali proti desantne. Po obsegu jih delimo na frontne operacije, operacije v zaledju ali kombinirane. Razlikujemo jih lahko na strateške ali operativne (Gažević 1972, 388).

Po zgornji definiciji lahko Operacijo "Bakla" uvrstimo med kombinirane operacije, saj je bila operacija tako kopenska, pomorska, letalska in letalsko-desantna. Bila je združena operacija, ker jo je izvajalo več rodov. Bila je napadalna in strateška. Po obsegu pa je bila kombinirana.

3 ODLOČITEV ZA OPERACIJO "BAKLA"

Priprave na Operacijo "Bakla" so bile zelo dolgotrajne in zahtevne tako v političnem (ideja o izkrcaju v severni Afriki je zorela zelo dolgo), vojaškem in tudi logističnem smislu. Potrebno je bilo nadgraditi dotedanjo prakso tovrstnih operacij, ki so jih do tedaj izvajale posamezne države same. Američani in Britanci so s to operacijo premaknili mejnik v vojskovanju naprej, saj kot je že bilo omenjeno, je to bilo prvo skupno anglo-ameriško izkrcaje v drugi svetovni vojni, kar je tekom vojne postala stalna praksa. Ideja je dozorevala zelo dolgo in nadomestila načrte za izvedbo nekaterih drugih operacij.

V Evropi so ZDA leta 1942 ustanovile t. i. ETOUSA (ang. European Theatre of Operations, United States Army), ki pomeni evropsko vojskovališče. Prva naloga novoustanovljenega poveljstva je bila priprava za sprejem in namestitvev ameriških sil na britanskih otokih, s katerih bi te sile nato delovale. Strateške odločitve glede namestitve teh enot so bile sprejete aprila leta 1942 (Ruppenthal 1985, 52).

Prav tako je bila ustanovljena služba SOS (ang. Services of Suply) oz. služba za oskrbo na območju VB.

Na konferenci Arcadia, ki je potekala v Washingtonu od decembra, leta 1941, do januarja, leta 1942, so se ameriški in britanski vojaški voditelji odločili, da bodo pošiljke materiala in enot usklajevali s posebnim organom, ki se je imenovalo Združeno poveljstvo (ang. Combined Chiefs of Staff), prav tako so se odločili, da bodo najprej porazili nacistično Nemčijo. Vendar pa ni bila sprejeta nikakršna odločitev, kako naj bi to naredili. Že leta 1941 so Britanci naredili načrt za vrnitev na kontinent, znan kot operacija "Round-up", ki so ga kasneje preimenovali v operacijo "Overlord", znana tudi kot izkrcaje v Normandiji ali Dan-D. Vendar izkrcaje v Normandiji na začetku ni bilo zastavljeno kot velikopotezna operacija, ki bi se lahko zoperstavila močnemu in odločnemu nasprotniku, vendar je odsevala takratno šibko stanje VB in je bila načrtovana kot operacija, ki bi zadala končen udarec že oslavljenemu nasprotniku. Šele kasneje se je spremenila v največjo zavezniško operacijo v drugi svetovni vojni. Na konferenci Arcadia so tekli tudi pogovori o invaziji v severni Afriki pod imenom "Gymnast", ki se je kasneje preimenovala v operacijo "Torch" oz. "Bakla". Ta operacija je bila na začetku zastavljena kot nekakšna začasna rešitev, s katero bi lahko preko Mediterana prevažali sile na celinsko Evropo. Tako so kmalu ustanovili koordinacijsko

skupino "Bolero", ki bi usklajevala vse potrebno za uresničitev kasnejše operacije "Overlord" leta 1943. (Ruppenthal 1985, 52–53).

Zavezniki so načrtovali še eno operacijo, "Sledgehammer", ki bi že leta 1942 vzpostavila most med VB in celinsko Evropo, nato pa bi postopoma dovažali enote in opremo in širili zavezniško kontrolo v Evropi. Zaradi bojazni, da takšna operacija v tem času vojne ne bi bila uspešna, in zaradi premajhnega števila izkrcevalnih plovil so ta načrt opustili in se dokončno odločili, da bodo najprej izpeljali izkrcanje v severni Afriki – Operacijo "Bakla", ki po njihovem mnenju ni bila tako zahtevna (Howe 1991, 10–14).

Če so zavezniki hoteli izpolniti svoje namere, da se izkrcajo v severni Afriki leta 1942, je bilo potrebno zbrati zadostno število ladij, opremiti in izuriti vojake, naučiti pilote vzletanja z letalonosilk, prav tako pa je bilo potrebno narediti logistične načrte za celotno logistično podporo operacije v manj kot petih mesecih. Sile, ki bi se izkrcale znotraj Mediterana v Oranu in Algiersu, so bile v veliki nevarnosti zaradi napadov iz zraka in morja pri gibraltarski ožini. Prav tako se je kot sovražnik izkazala obala severne Afrike, saj je bila struktura takšna, da je bilo tam izredno težko pristati z izkrcevalnimi plovili. Četudi bi se sile uspešno izkrcale, še to ne bi zagotovilo zmage, le-ta bi bila zagotovljena šele ob osvojitvi Tunizije, ki je ponujala baze za bombnike, ki bi lahko kasneje dosegli Italijo in del Nemčije. To pa bi bila tudi baza za kasnejše izkrcanje na Siciliji, italijanskem polotoku ali v južni Franciji. Vendar se zavezniki niso odločili za neposreden pristanek v Tuniziji, saj bi potem odpadlo izkrcanje v Casablanci. Problemi pa so se pojavili tudi drugje. Medtem ko so se zavezniški načrtovalci izkrcanja pripravljali na izkrcanje na kopnem, je bilo potrebno predvidevati tudi možnost, da bi Franco dovolil Nemcem uporabo svojih baz v Španiji, kar bi pomenilo hitro prevlado Nemcev v zraku. Lahko pa bi se zgodilo, da bi se Španci sami vključili v vojno. Spraševali so se tudi, kaj bi se zgodilo, če bi se SZ odločila podpisati premirje z Nemci in bi potem le-ti lahko usmerili vse svoje sile proti ZDA in VB. Zbiranje moštva za to operacijo, pa bi lahko ogrozilo druge operacije. Problem pri Američanih pa je bil tudi v tem, da se niso hoteli bojevati s Francozi, saj so to bili njihovi tradicionalni zavezniki, vendar so vseeno višijsko Francijo obravnavali kot sovražno (Kelly 2002, 15–16).

4 OPERACIJA "BAKLA"

Od avgusta 1942 do 8. novembra 1942 so potekale priprave na Operacijo "Bakla". Operacija se je izvedla zaradi načrta, da bi zavzeli Maroko in Alžirijo, ki bi bile osnova za kasnejše operacije. Operacijo so izbrali zaradi tega, ker se je v tistem trenutku zdela edina, ki bi jo bilo mogoče uspešno uresničiti. Vrhovni poveljnik operacije je bil general Dwight D. Eisenhower, ki je poveljeval tako Američanom kot Britancem. Pomorski poveljnik pa je bil britanski admiral Andrew B. Cunningham. Operacija se je razdelila v tri sektorje. Na zahodni sektor, centralni sektor in vzhodni sektor (Dupuy 1993, 1188).

Zahodnemu sektorju, ki je prišel naravnost iz ZDA, je poveljeval general George S. Patton, ki je imel na razpolago 35.000 mož. Spremljal ga je admiral Henry K. Hewitt z močno eskadro. Njihova glavna naloga je bila osvojitve Casablance na maroški atlantski obali (Dupuy 1993, 1188).

Centralnemu sektorju je poveljeval ameriški general Lloyd R. Fredendall, ki je imel na razpolago 39.000 mož. Te sile so prišle iz Anglije, spremljal pa jih je britanski admiral Thomas H. Troubridge z močnim ladjevjem. Njihov glavni cilj je bilo mesto Oran na obali Alžirije (Dupuy 1993, 1188).

Vzhodnemu sektorju pa je poveljeval ameriški general Charles W. Ryder, ki je imel ne voljo 33.000 vojakov, ki so prav tako prišle iz Anglije. Spremljal ga je britanski admiral Sir Harold M. Burrough. Njihova naloga je bilo izkrcanje in napad na glavno mesto Alžirije (Dupuy 1993, 1188).

V zahodnem in centralnem sektorju so bili samo ameriški vojaki, v vzhodnem sektorju pa tako ameriški kot britanski vojaki. Razlog za to je bilo prepričanje, da bodo Francozi manj naklonjeni Britancem. Operacija je bila pripravljena v največji tajnosti. Vse sile pa so na svoje izhodiščne položaje prišle 7. novembra 1942, od koder se je naslednji dan pričela Operacija "Bakla" (Dupuy 1993, 1188–1189).

5 PRIPRAVE NA OPERACIJO "BAKLA"

5.1 POLITIČNE PRIPRAVE

Operacije podobnega formata se ponavadi opravljajo po vrstnem redu, ki ga bom opisal v nadaljevanju. Za zagotovitev ustreznega in učinkovitega planiranja morajo biti najprej dodeljene naloge ustreznim poveljnikov. Nato morajo biti v treh do petih mesecih narejeni vsi taktični načrti za posamezne enote. Vojaški poveljniki morajo izbrati kraje izkrcanj, ki ustrezajo manevrom, ki se bodo izvajali, tako na kopnem kot tudi na morju. Ko so ti parametri določeni, pa se izbere in doreče čas izkrcanja, podrobne naloge enot, naloge izkrcevalnih plovil, načrti za pomorsko bombardiranje in določi podrobna organizacija vsem logističnim elementom operacije, kot so: zračna podpora, transport, oskrba, zdravstvena oskrba, administracija in komunikacija. Za takšno skrbno načrtovanje v Operaciji "Bakla" ni bilo časa. Na politični ravni je bila odločitev sprejeta izredno hitro, ta odločitev pa je vsebovala navodila, da morajo biti same priprave na operacijo izvedene kar se da hitro. Bilo je nemogoče čakati, da se taktično planiranje izvrši do konca, zato sta se taktično in logistično planiranje izvajali hkrati (Howe 1991, 32).

Roosevelt in Churchill sta se praktično sama odločila za izkrcanje v Afriki. Ta odločitev je prišla kot presenečenje za nekatere v ameriškem združenem poveljstvu, saj so menili, da še vedno obstaja možnost za zgodnje izkrcanje preko angleškega Kanala (Kelly 2002, 13).

Zavezniške priprave na Operacijo "Bakla" so potekale v dveh smereh. Vojaške priprave za izkrcanje so potekale v domnevi, da bodo Francozi sovražni, na drugi strani pa so diplomati skušali zagotoviti, da se Francozi ne bodo upirali, ampak bodo sodelovali ali se jim kasneje celo pridružili v boju proti Nemcem (Kelly 2002, 17).

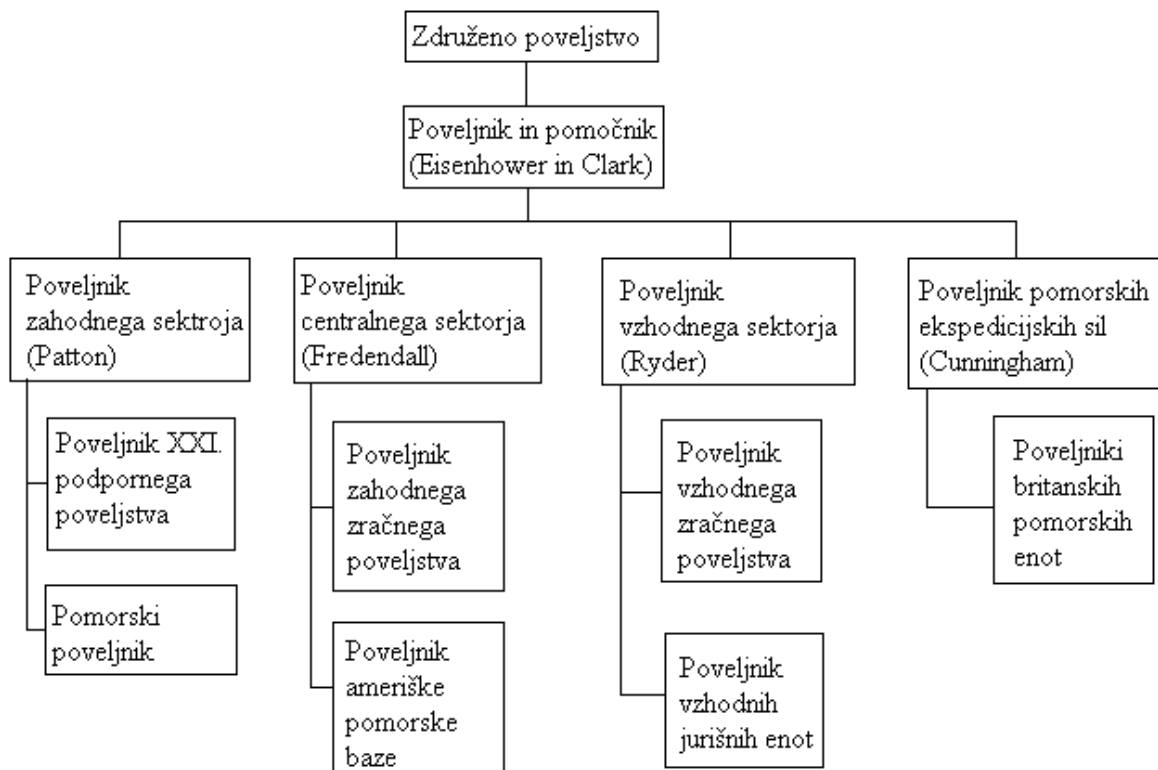
5.2 STRUKTURA POVELJEVANJA

Vrhovnega poveljnika operacije je določilo združeno poveljstvo. To poveljstvo je določilo, da bo to general Eisenhower. Na pobudo Britancev pa so določili tudi namestnika, če poveljnik svojega dela ne bi mogel opravljati. Ta namestnik je postal general Clark. Poveljstvo je bilo

vzpostavljeno v Londonu, njegovi člani pa so bili premeščeni iz različnih služb. Člani so bili tako Američani kot Britanci. Poveljstvo si je nadelo ime Štab zavezniških sil (ang. Allied Force Headquarters – AFHQ) in je bilo po nacionalnosti usklajeno (Howe 1991, 32–36).

V spodnjem diagramu je prikazana struktura poveljevanja, ki je veljala v Operaciji "Bakla".

Tabela 5.1 Struktura poveljevanja v Operaciji "Bakla".

Vir: Wendt (1991).

5.3 ENOTE V OPERACIJI "BAKLA"

V zahodno skupino so bili pod poveljstvom generala Pattona vključene v celoti ali delno:

- 3. in 9. pehotna divizija,
- 2. oklepna divizija,
- 70. in 756. tankovski bataljon,

- 603., 609. in 702. protitankovski bataljon,
- 71. in 72. signalna četa,
- 36. inženirski polk (Howe 1991, 42).

V centralno skupino so bili pod poveljstvom generala Fredendalla vključene v celoti ali delno:

- 1. pehotna divizija,
- 1. oklepna divizija,
- 13. oklepni polk,
- 1. rangerski bataljon,
- 1. inženirska brigada,
- 1. inženirska amfibijska brigada (Howe 1991, 49–50).

V vzhodno skupino so bili pod poveljstvom generala Ryderja vključene v celoti ali delno:

- 34. pehotna divizija,
- 11. britanska brigadna pehotna skupina (iz 78. divizije),
- 36. britanska brigadna pehotna skupina,
- 56. britanska izvidniški polk,
- 11. britanska brigadna skupina (Howe 1991, 50–53).

V tabeli v nadaljevanju je prikazano območje izkrcaja, poveljujoči, tako sektorjev kot poveljujoči mornarici. V tabeli je zavedeno tudi število sodelujočih vojakov in ladij. Število ladij je po sektorjih bilo enakomerno razporejeno, razlikovalo se je samo po vrsti ladjevja, ki je v posameznem sektorju prevladovalo.

Tabela 5.2 Struktura in število zavezniških sil v Operaciji "Bakla".

Kraj izkrcanja	Casablanca, Maroko George S. Patton	Oran, Alžirija Lloyd R. Fredendall	Algiers, Alžirija Charles W. Ryder
Število vojakov	35.000 ameriških	39.000 ameriških	33.000 ameriških in britanskih
Prihod vojakov iz	ZDA	VB	VB
Bojni sektorji mornarice in poveljniki	Zahodna, admiral Henry K. Hewitt	Centralna, poveljnik Thomas H. Troubridge	Vzhodna, admiral Sir Harold M. Burrough
Bojne ladje	3	-	-
Letalonosilke	5	2	2
Križarke	7	2	3
Rušilci	38	13	13
Druge bojne ladje	16	41	40
Izkrcevalne ladje, ladje za oskrbo, tankerji itd.	36	47	33
Skupno število ladij	105	105	91

Vir: Gordon (2009).

5.4 URJENJE ZA IZKRCANJE

Pomemben del tudi logistične oskrbe operacije je bilo amfibijsko urjenje posadk za izkrcanje. Pomanjkljivost, ki se je pokazala med urjenjem, je bila ta, da posadke niso bile sposobne gladkega izkrcanja moštva in tovora. Problem je bil v nesposobnosti plovil, da bi jih hitro spravili nazaj v morje in tako omogočili gladko pristajanje naslednjim valom plovil. Prav tako so bili za razkladanje tovora zadolženi vojaki sami, kar je upočasnilo opravljanje nalog. Urjenje je potekalo tako v ZDA kot VB, urili pa so se razporejeni tako kot so se nato izkrcali, tako Američani kot Britanci (Howe 1991, 60–63).

5.5 LOGISTIČNA PRIPRAVA NA OPERACIJO "BAKLA"

ZDA in VB sta se leta 1942 intenzivno pripravljali za uresničitev operacije "Round-up". Vendar je kmalu prišlo do zasuka mnenj in nagnjenje k uresničitvi napada na severno Afriko. Američani so spremenili svoje mnenje zaradi prepričanja predsednika Roosevelta, da se morajo Američani že leta 1942 spopasti z Nemci. Britance pa so v to prepričali neuspehi svojih sil v Afriki in nestrinjanje s koncepti operacij "Round-up" in "Sledgehammer". Tako so izgradnjo sil ETOUSA začasno zamenjali z interesi Operacije "Bakla". Odločeno je bilo, da bo logistika potekala iz baz, iz katerih bodo posamezni napadi sproženi. Tako je bilo odločeno, da se bo zahodni in centralni sektor oskrboval neposredno iz ZDA in s pomočjo ETOUSA in SOS iz VB, vzhodni sektor pa bodo oskrbovali Britanci. Postopoma bi se vse ameriške sile začele oskrbovati iz ZDA, tako da bi oskrbo Operacije "Bakla" popolnoma ločili od ETOUSA in SOS (Ruppenthal 1985, 87–90).

Logistika je bila zastavljena tako, da bi oskrbovala sedem ameriških divizij z dvema v rezervi in mogoče še eno, če bi razmere to dovoljevale. Prav tako pa je bilo potrebno oskrbovati štiri britanske divizije, manjše padalske enote in pomorsko divizijo v rezervi. Dve britanski diviziji, ki sta bili sprva načrtovani za Operacijo "Bakla", sta bili zadržani za obrambo britanskih otokov in za zavzetje Španije, če bi ta postala sovražna. Bilo je načrtovano, da bi v severno Afriko prvi mesec prepeljali 200.000 ameriških vojakov, nekaj britanskih in tudi francoskih vojakov (Howe 1991, 63–65).

Načrtovali so, da bi material, namenjen tako Američanom kot Britancem, v severno Afriko odpremili iz VB z britanskimi ladjami, vendar so kasneje opremo zahodnega in tudi delno centralnega sektorja pripeljali naravnost iz ZDA. Opremo, ki jo je uporabljala ameriška vojska, britanska pa ne, pa so pripeljali v VB iz ZDA. Za to je skrbela SOS in ETOUSA. Ocenjeno je bilo, da bi Američani potrebovali do pet dni po izkrcaju 260.000 ton materiala, do 26 dni po izkrcaju pa še dodatnih 84.000 ton, v nadaljevanju pa še 11.000 ton goriva, olj in maziv (Howe 1991, 65).

AFHQ je prevzel vse zadeve glede oskrbe in operativnih zadev. Za logistično planiranje pa je zadolžil generala Humfreyja M. Galea. Pričakovano bi bilo, da bodo tesno sodelovali z ETOUSA in SOS, vendar ni bilo tako, odločeno je bilo, da bo za logistiko svojih enot skrbela vsaka država posebej. Tako je na primer SOS samo izvajala logistiko, medtem ko so jo načrtovali drugje. Za službe, zadolžene za logistiko, je prišla ta operacija v kritičnem trenutku.

Organizacija je bila izredno težka, saj je bilo treba premagati razdalje tudi po 1000 km. Prvič je takšna operacija zahtevala tesno sodelovanje med ameriškim in britanskim osebjem. Operacija je prišla v začetku razvoja službe SOS, ko je še primanjkovalo ustreznega osebja in utečenih procedur in tehnik. Priprava operacije pa se je spoprijemala tudi s časovno stisko, saj so imeli za priprave na voljo samo tri mesece, zato so se načrtovalci posluževali tudi improvizacije, tako v opreми kot tudi v materialu (Ruppenthal 1985, 90).

Zaradi nerazvitosti infrastrukture SOS-a so imeli Američani velike težave zaradi izjemno povečane tonaže in števila vojakov, ki jih je bilo potrebno naenkrat prepeljati. Zato so se oprli na britanske kapacitete v pristaniščih in skladiščih. Po drugi strani pa so imeli težave tudi Britanci, in sicer s konvoji, zaradi nenehnih bombnih napadov na VB in pomanjkanja delavcev v pristaniščih. Oboji pa so imeli težave zaradi netočnih evidenc o pošiljkah (Ruppenthal 1985, 91).

Še bolj nepripravljena na takšno povečanje materiala pa so bila skladišča. Ker ni bilo časa za gradnjo novih, so Američani blago shranjevali v skladiščih, ki so jim jih odstopili Britanci. Osnovna skladišča so bila vzpostavljena v Liverpoolu, Bristolu in Londonu v prejšnjih komercialnih skladiščih, še nekatera druga skladišča, ki jih je do tedaj uporabljala britanska vojska, pa je v celoti prevzela ameriška vojska. Mnogo teh skladišč ni bilo primernih za ravnanje s težkimi vojaškimi sredstvi, primanjkovalo je predvsem ustreznih žerjavov in dovoznih poti za tovornjake. Problem so predstavljali tudi zaposleni, ki so bili britanski civilni delavci, nevešči rokovanja z vojaškim materialom (Ruppenthal 1985, 91–92).

Poleti se je izjemno povečalo število pošiljk ameriških zalog, ki so prišli v ETOUSA. Avgusta, septembra in oktobra je preko 570.000 ton zalog prešlo preko britanskih pristanišč. Problem teh zalog pa je bil v tem, da so jih veliko začasno izgubili, ker niso bile identificirane ali locirane; problem zalog in opreme pa je bil tudi v tem, da so bile pripeljane v VB z veliko zamudo, saj tehnike in procedure celotne logistične oskrbe še niso bile dorečene kot v nadaljevanju vojne in pri pripravi ostalih operacij. V okviru logističnih priprav na Operacijo "Bakla" so se pojavljali naslednji problemi:

- Ameriške zaloge, ki so prihajale v VB, so bile v slabem stanju. Dobivali so ogromno količino zalog, ki so bile neprimerno označene in pakirane. Nekatere od njih sploh niso bile označene. Posledica tega je bilo skoraj nemogoče ločevanje zalog na posamezne segmente.

- Oprema in zaloge za enote so prišle v VB 80 – 120 dni za samimi enotami. Zato so te enote poizkušali opremljati iz drugih skladišč, kar je povzročilo še dodatno zmedo.
- Ta operacija je zaradi nujnosti upočasnila program, ki bi uredil problem z vsemi zalogami. Program se je uresničil šele kasneje.
- Zaradi zgornjih problemov je bila ogrožena celotna Operacija "Bakla", saj je primanjkovalo vsega, tudi najosnovnejših potrebščin kot so rezervni deli za orožja in prevoznih sredstev.
- Največji problem pa je bila začasna izguba zalog v VB. Dogajalo se je, da so naročili potrebne zaloge dvakrat ali celo trikrat in so jih tolikokrat tudi prejeli, zato so počasi le sprejemali ukrepe, da ne bi prihajalo do nepotrebnih večkratnih naročil, na pomoč pa so priskočili tudi Britanci (Ruppenthal 1985, 92–99).

AFHQ je ocenila, da morajo imeti na severnoafriškem bojišču 30 dni po izkrcanju štirinajstdnevne zaloge, 60 dni po izkrcanju tridesetdnevne zaloge in 90 dni po izkrcanju zalog za petinštirideset dni. Prav tako pa je bila načrtovana še rezerva v VB, če bi izgubili kakšen konvoj na poti iz Amerike ali v primeru drugih nujnosti. Ta rezerva je bila za šestdeset dni. Da bi zagotovili čimprejšnjo stabilizacijo zalog v severni Afriki, so morali enakomerno razporediti zaloge na vse tri smeri operacije, da bi lahko to kopičenje zalog potekalo čim hitreje in čim bolj gladko. Načrtovano je bilo, da naj bi 90 dni po izkrcanju število vojakov v zahodnih silah znašalo že 100.000 ali celo več (Howe 1991, 65–66).

Odločeno je bilo, da mora vsaka od treh smeri operacije sama organizirati logistiko, vključno z zagotovitvijo logistike v pristaniščih v severni Afriki takoj, ko bo to mogoče. Američani so se odločili, da bodo ustanovili baze SOS-a tako v zahodnem kot tudi centralnem sektorju. Ti dve bazi naj bi prišli direktno pod upravo AFHQ, po združitvi obeh sil pa bi SOS reorganizirali (Howe 1991, 66).

Šele en mesec pred Operacijo "Bakla" je bil objavljen potrjen načrt za logistiko operacije. Zahodni sektor se bo oskrboval direktno iz ZDA z materialom iz newyorškega pristanišča Embarkation, kopije popisa teh zalog pa bodo poslane ETOUSA preko AFQA. Centralni sektor se bo oskrboval preko VB, razen določenih zalog, ki bodo poslane direktno iz ZDA, njihov sprejem pa bo koordiniran s strani AFHQ, SOS in ETOUSA. Dokončno je bilo

sprejeto, da se bo težilo k devetdesetdnevnim zalogam v severni Afriki. Stopnja zalog v VB pa je bila za zaloge razreda I.², razreda II., olja in masti tridesetdnevna, medtem ko zalog razreda IV. ne bo. Prav tako pa bodo zaloge enot streliva (ang. unit of fire)³ znašale dve enoti. Logistični načrt je bil narejen tako, da ni dovolil čezmorskim organizacijam, da bi neposredno nadzorovali vzdrževanje ameriških kontingentov zavezniških sil. Sčasoma pa se je dvigal izjemen pritisk na logistične zahteve. Odločiti so se morali med večjim številom možta ali materiala in med različnimi vrstami materiala. Morali so sklepati kompromise in prilagoditve glede na pričakovanja, kako bo operacija potekala (Howe 1991, 67).

5.6 POTEK OPERACIJE

Zahodni sektor je svoje izkrcanje začel ob 5.15, 8. novembra 1942, na štirih različnih lokacijah, pri Safiju, 200 km jugovzhodno od Casablance, pri Fedali, 25 km severovzhodno od Casablance, in pri Mehdi in Port Lyauteyu, 110 km severovzhodno od Casablance. Kljub začetnemu presenečenju so se vojaki višijske Francije dobro upirali Američanom. Francozi so celo uspeli izvesti protinapad s tanki in pehoto, ki pa je bil s strani Američanov kmalu strt. Kljub upiranju Francozov je bilo izkrcanje uspešno, tri napadne skupine pa so se združile za kasnejši napad na Casablanca, ki se je zgodil 11. novembra 1942 (Dupuy 1993, 1189).

Centralni sektor, ki je pristal vzhodno in zahodno od Orana, je naletela na odločen odpor. Poskus takojšnjega zavzetja pristanišča je klavrno propadel. Prav tako je bil zračni desant, ki je poletel direktno iz Anglije, le delno uspešen pri zavzemanju okoliških letališč. Navkljub težavam je izkrcanje napredovalo in s koordiniranim napadom so prodrli v Oran, kjer so Francozi 10. novembra 1942 kapitulirali (Dupuy 1993, 1189).

Vzhodni sektor je moral prodirati proti alžirskemu glavnemu mestu z dveh strani, kajti frontalni napad je klavrno propadel, podobno kot pri Oranu, vendar so ga kmalu zavzeli s kopnega 10. novembra 1942 (Dupuy 1993, 1189).

² Razdelitev opreme v ameriški vojski v 2. svetovni vojni po razredih: razred I. (prehrana), razred II. (oblačila, orožje, vozila), razred III. (gorivo, olja, maziva), razred IV. (težki inženirski material) in razred V. (strelivo) (Howe 1991, 65).

³ Enota streliva (ang. unit of fire) je standardizirana količina streliva za vsako orožje v uporabi, ki je različna glede na vrsto orožja med 2. svetovno vojno na posameznih vojskovaletiščih (Howe 1991, 62).

6 LOGISTIKA MED OPERACIJO "BAKLA"

6.1 ZAHODNI SEKTOR

Zahodni sektor je bil pripravljen na odhod v Afriko 23. – 24. oktobra 1942. Sestavljen je bil iz petih večjih skupin. Ognjena podpora, zračna skupina in južna, centralna in severna napadalna skupina. Skupina za ognjeno podporo je bila sestavljena iz sedmih bojnih ladij ter tankerja in je bila namenjena vzpostavitvi zaščitne pregrade med centralno napadalno skupino, ki je napadala Fedalo, in francosko pomorsko skupino, ki je bila stacionirana v Casablanci. Vsaka napadna skupina pa je bila sestavljena iz divizije transportov, skupine bojnih ladij za ognjeno podporo, ene pomožne letalonosilke, lažjih uničevalcev za transport, ognjene podpore, mino-iskalcev, mino-polagalcev, tankerjev, podmornic, ki so bile v izvidnici, in servisnih ladij. Centralni sektor je bil približno dvakrat močnejši kot ostala dva. Celotnega sektorja, ki je bil sestavljen iz več kot sto ladij, niso mogli poslati na operacijo iz kateregakoli pristanišča v ZDA, saj bi takšni premiki bili takoj opaženi. Zato se je celotni sektor združil na morju po različnih časovnih odhodih iz pristanišč in dajal vtis, da potujejo v različne smeri. Sile so napredovale v formaciji do 7. novembra. Medtem so dotakale gorivo, vzdrževale radijsko tišino in se, kolikor je to le bilo mogoče, izogibale stikom z drugimi ladjami. 7. novembra se je južna skupina odcepila in krenila proti Safiju, nato pa se je odcepila še centralna skupina, ki se je obrnila proti Mehdiji, severna pa se je usmerila proti Fedali in Casablanci (Howe 1991, 67–70).

Zgodaj zjutraj 8. novembra so Francozi, ki so vedeli za invazijo, poizkušali prevzeti oblast v Maroku in tako omogočiti zavezniškim izkrcevalnim plovilom neoviran dostop do obal Maroka, vendar je nesrečna vrsta naključij povzročila aretacijo pro-zavezniških častnikov. Posledica je bila ta, da so se Francozi odločili za upiranje izkrcanju (Gordon 1994, 65).

6.1.1 CENTRALNA SKUPINA

Zgodnje faze transporta vojakov so potekale zelo dobro dokler se ni začelo streljanje, tako da so nekatere enote lahko zavzele svoje položaje še preden so jih odkrili. V tem obdobju vojne pa so bili vsi še zelo neizkušeni v takšnem pristajanju, zato je umrlo veliko vojakov še preden

je bil sprožen kakšen strel. Izkrcevalni transporti so imeli težave pri iskanju primernih pristajališč, ponekod pa so celo pristali na obalah, ki jim niso bile določene. Izkrcevalni transporti so se veliko kvarili na obalah itd. Vojaki pa so umirali že pri vkrcevanju, saj so se mreže, po katerih so plezali v transportne ladje, trgale in jih je veliko utonilo. Do popoldneva so že začeli prevažati zaloge na obalo, enote pa so se premikale v notranjost, saj so hitro zavzeli mesto Fedala in pristanišče (Kelly 2002, 27–30).

6.1.2 SEVERNA SKUPINA

Geografsko gledano je bil v tej skupini pristanek na obali najtežji. Prav tako pa so Francozi nudili močan odpor. Izkrcevalna plovila so dobila ukaz, da se po prvem valu vrnejo 15 milj globoko nazaj po nove enote in zaloge, ker je bilo obstreljevanje s strani Francozov tako močno, da so se morale ladje umakniti nazaj. Tudi komunikacija med njimi in izkrcevalnimi plovili je bila otežena. Naslednji dan so Francozi organizirali protinapad, vendar so ga Američani odbili in izkrcevanje se je po premirju lahko nadaljevalo (Kelly 2002, 31–38).

6.1.3 JUŽNA SKUPINA

Južna skupina pa se je poslužila drugačnega pristopa izkrcanja moštva in opreme. Dva rušilca sta direktno napadla pristanišče, kjer sta naletela na manjši odpor, vendar je bil ta kmalu strt in moštvo se je lahko izkrcalo in zavzelo pristanišče. Takšna taktika temelji na elementu presenečenja (Kelly 2002, 32–36).

6.2 CENTRALNI IN VZHODNI SEKTOR

V pristaniščih blizu Londona in Glasgowa so sile, ki so bile z ladjami iz teh pristanišč prepeljane v Afriko, prispele pozno v septembru, potem ko so že naložili večino tovara. Premikanje enot v pristanišča je bilo nadzorovano s stani obrambnega ministrstva, pomagali pa so jim pripadniki ameriških transportnih sil. Ko so po posebnih programih naložili na ladje opremo, zaloge in moštvo, so se ladje počasi odpravljale proti Firth of Clyde (zbirna točka). 17. oktobra se je tako centralni kot tudi vzhodni sektor začel tam zbirati. Izkrcevalni transporti

so od tod krenili proti Loch Linnheju, kjer so imeli še zadnjo vajo. Prvi konvoj je na pot krenil 22. oktobra, bil pa je sestavljen iz tovornih ladij, ki so ga spremljale bojne ladje. Za njimi pa je 26. oktobra krenil drugi konvoj, ki je bil sestavljen iz transportnih ladij za vojake in spremstvo. Poveljujoči celotni skupini je bil britanski admiral Burrough. Spremstvo in večino transportnih ladij je bilo britanskih, vključeno pa je bilo celo nekaj poljskih in nizozemskih ladij. Moštvo in material je bilo v severno Afriko transportirano po zapletenih vzorcih. Zaradi varnosti ob prehodu Gibraltarja so naprej poslali nekaj pomožnih plovil. Prehode preko njega pa so izvrševali večinoma ponoči, prav tako pa so se ladje ločile glede na to, ali plujejo proti Oranu ali Algiersu. Počasne ladje so Gibraltar prečkale podnevi, glavne sile pa ponoči. Znotraj Mediterana pa so se sile združile in oblikovale v centralni in vzhodni sektor. Čeprav je obstajala velika nevarnost, da bodo tako velike sile opažene, se to ni zgodilo in so ladje uspešno prišle na svoje začetne pozicije, s katerih so nato izvedle operacijo (Howe 1991, 70–72).

6.2.1 CENTRALNI SEKTOR

V bližini Orana so se ponoči izkrcale štiri enote, ki so se neopaženo namestile na svojih položajih. Rangerji so zavzeli Arzeu in pristanišče 50 km vzhodno od Orana. Prav tako so zavzeli dve letališči v bližini. V nekaj urah so se tam lahko zasidrale oskrbovalne ladje, ki so začele raztovarjati svoje zaloge. Med operacijo so izvedli tudi prvi napad s padalci, ki so imeli nalogo zavzemanja letališč v notranjosti, vendar je bila ta misija precej neuspešna. Izkrcanja na obalo so potekala dokaj gladko, zalomilo se je šele pri napadu na Oran, kjer so Francozi Američanom prizadejali kar precej žrtev. Bitka za Oran je trajala do 10. novembra (Eisenhower 1944, 13–14).

6.2.2 VZHODNI SEKTOR

Po oceni Eisenhowerja (1944, 15–16) je bila naloga vzhodnih sil (zavzetje Algiersa), najpomembnejša naloga v operaciji. Izkrcanje je v tem delu potekalo gladko. Boji so se začeli šele po izkrcanju in so trajali do 10. novembra 1942, ko so se Francozi predali.

7 LOGISTIKA PO OPERACIJI "BAKLA"

Po Operaciji "Bakla" je bilo najprej veliko dislociranih baz in linij komunikacij, ki so bile vzpostavljene kot rezultat improviziranja in zasilnih ukrepov v prvih tednih po operaciji, po nekaj tednih pa je bilo te baze in komunikacije potrebno urediti. Američani so se trudili, da bi bile vse njihove baze in komunikacije samostojne. Do afriškega bojišča so zaloge pripeljali predvsem z ladjami, transportne poti v notranjosti pa so vzdrževali po cestah, železnicah in po zraku. Te transportne poti so bile ozko grlo pri oskrbovanju skladišč v notranjosti Afrike (Eisenhower 1944, 26).

Po operaciji je bilo potrebno veliko postoriti. Zahodni sektor se je takoj po operaciji moral reorganizirati in pripraviti za delovanje v prihodnje. Med tem pa je bilo potrebno pripraviti vse za nemoteno logistično oskrbo teh enot. Morali so očistiti pristanišča, vzpostaviti točke za oskrbovanje in izkrcati preostalo moštvo in opremo. Pri tem pa so angažirali lokalno delovno silo in civilni transport. Prav tako so od domačinov kupovali bombaž, čaj in riž, ki jih drugače niso mogli dobiti. Potrebno je bilo popraviti ali odstraniti poškodovane ladje, urediti suhe doke in usposobiti žerjave in železniško infrastrukturo. Pristanišča so zaščitili protioklepno, protizračno in z generatorji dimnih zaves. Prav tako so uredili letališča in jih zaščitili z dodatnimi protiletalskimi topovi in večjim številom vojakov. Zaščitili so tudi pomembno železniško in cestno infrastrukturo, mostove in predore (Howe 1991, 180).

Centralni sektor je po zmagi usmeril vse neizkrcane in neraztovorjene ladje v zavzeta pristanišča, kjer so se moštvo in zaloge hitreje izkrcale in raztovorile. Najprej so uredili nemoten dostop do oranskega pristanišča in vzpostavili protipodmorniško zaščito. Prav tako pa so prevzeli vso ostalo pomembno infrastrukturo in moštvo od Francozov. Pospešeno pa so urejali vse komunikacije (Howe 1991, 225–227).

Podobno so postopali tudi v vzhodnem sektorju, kjer so po porazu Francozov najprej reorganizirali svoje moštvo, prav tako so v svoje dejavnosti začeli vključevati francoske enote in rekrutirali nove vojake iz tega področja. Tem enotam so poveljevali francoski poveljniki, vendar so bili še vedno nadzorovani s strani Američanov. Najprej so opravljali predvsem varovalne naloge ob pomembni komunikacijski in prometni infrastrukturi. Problem pa je predstavljala njihova slaba opremljenost, saj so jim nemške sile prepovedale oz. omejile dostop do sodobnejše oborožitve, le-ta je bila Francozom obljubljena na pogajanjih o njihovi

vdaji in priključitvi k zaveznikov. Po izkrcanju in vdaji so jih zavezniki sčasoma opremili z modernejšim orožjem, opremo in transportnimi sredstvi (Howe 1991, 272–273).

8 SKLEP

Operacija "Bakla" je bila prva in do tistega trenutka najmnožičnejša skupna anglo-ameriška operacija dotlej, ki se je zaradi tega razumljivo spopadala z veliko težavami na vseh področjih priprav. Čeprav je ideja o izvedbi te operacije zorela zelo dolgo, je odločitev zanjo prišla sorazmerno pozno, samo nekaj mesecev preden bi se dejanska operacija morala zgoditi, ko so opustili ali preložili načrte za ostale operacije. Same priprave nanjo so tako morale potekati izjemno hitro in improvizirano. Pri skrbno načrtovanih operacijah se najprej izvedejo taktične priprave in šele nato logistične, ko je znano, kako mora logistika delovati, da bo operacija potekala gladko. V tej operaciji pa so te priprave potekale istočasno, zato je prihajalo pri logističnih pripravah do veliko težav in improvizacije.

Te težave so bile: zaloge za operacijo so bile v slabem stanju, neprimerno označene in pakirane, kar je pripeljalo do zamud v ločevanju in dostavljanju le-teh enotam, ki so jih potrebovale. Oprema je v začetnem obdobju priprav prihajala za enotami z velikimi zamudami, kar je povzročilo slabše urjenje enot za operacijo. Problem pa je predstavljala tudi začasna izguba zalog, ki so prihajale celo po dvakrat ali trikrat zaradi slabega vodenja evidenc.

Tako je logistika skoraj ogrozila izvedbo same operacije, zato lahko prvo postavljeno hipotezo, ki se je glasila, da *logistični sistem zavezniških sil v Operaciji "Bakla" ni uspel zagotoviti potreb zavezniških enot*, v celoti potrdim.

Za dejstvo, da logistika zavezniških sil ni uspela zagotoviti potreb svojih sil in je celo ogrozila izvedbo same operacije, je bilo več razlogov. Prvi je ta, da je logistična priprava morala potekati istočasno s taktično pripravo in se velikokrat ni točno vedelo, kako mora logistika v posameznem segmentu postopati in kaj je potrebno zagotoviti, da bo operacija gladko potekala. To pove dejstvo, da je bil dokončen načrt logistike te operacije potrjen šele en mesec pred samo izvedbo le-te. Prav tako pa niso imeli izdelanih še nikakršnih norm in pravil, kako naj poteka logistika v tako velikih skupnih operacijah, ki jih izvaja več držav, zato je velikokrat prihajalo do improvizacije pri načrtovanju, načrtovalci pa niso imeli nikakršnih ali pa minimalne izkušnje iz načrtovanja logistike pri tako obsežnih operacijah. Iz teh razlogov lahko v celoti potrdim drugo hipotezo, ki se je glasila: *Razlog za neuspeh logističnega sistema*

je iskati v pomanjkanju izkušenj in izjemno obsežni operaciji, ki je presegala zmogljivosti zavezniškega logističnega sistema.

Kljub zgoraj naštetim težavam pri logističnem načrtovanju in izvedbi Operacije "Bakla" tako pred, med in po operaciji, je bila ta kljub vsemu na koncu uspešna, k temu pa je pripomogla tudi logistika, čeprav ni bila najboljše zastavljena in izvedena. Zavezniki so izpolnili vse svoje zastavljene cilje in si vzpostavili oporišča za nove operacije proti silam osi v Afriki. Ta operacija je bila ena izmed preobratov v drugi svetovni vojni in je pomagala k počasnemu, a vztrajnemu napredku k dokončnemu porazu sil osi. Izkušnje iz nje pa so pripomogle tudi pri načrtovanju poznejših operacij, ki so potekale bolj gladko in uspešno, vsaj z logističnega vidika.

9 LITERATURA

1. Dupuy, N. Trevor, ur. 1993. *International Military and Defense Encyclopedia – 3. knjiga*. Washington, New York: Brassey's.
2. Dupuy, N. Trevor in Ernest R. Dupuy. 1993. *The Harper Encyclopedia of Military History*. New York: HarperCollins Publishers.
3. Dupuy, N. Trevor, Curt Johnson in Grace P. Hayes. 1986. *Dictionary of Military Terms*. New York: The H. W. Wilson Company.
4. Eisenhower, D. Dwight. 1944. *Eisenhower's report on operation Torch*. Dostopno prek: <http://www.american-divisions.com/doc.asp?documentid=138&pagenumber=0> (21. avgust 2009).
5. Furlan, Branimir, Davorin Rečnik, Rudi Vrabič, Vasilije Maraš, Janez Cerkovnik, Branko Špur, Miloš Šonc, Marjan Tušak, Marijan Ivanuša, Boris Gorjup, Martin Kojadin, Kamil Lasič in Marko Unger. 2006. *Vojaška doktrina*. Ljubljana: Defensor. Dostopno prek: http://www.mors.si/fileadmin/mors/pdf/dokumenti/vojd2006_slo.pdf (18. avgust 2009).
6. Gažević, Nikola, ur. 1976. *Vojna enciklopedija – 6. knjiga*. Beograd: Redakcija Vojne enciklopedije.
7. Gordon, John. 1994. *Joint Power Projection: Operation Torch*. Dostopno prek: http://www.dtic.mil/doctrine/jel/jfq_pubs/optorch4.pdf (20. avgust 2009).
8. Holmes, Richard, ur. 2003. *The Oxford Companion to Military History*. Oxford, New York : Oxford University Press.
9. Howe, F. George. 1991. *Northwest Africa : seizing the initiative in the West*. Washington: Center of Military History, U.S.Army.
10. Kelly, Orr. 2002. *Meeting the Fox – The Allied Invasion of Africa, from Operation Torch to Kasserine Pass to Victory in Tunisia*. New York: John Wiley & Sons.
11. Ogorelc, Anton. 1996. *Logistika – Organiziranje in upravljanje logističnih procesov*. Maribor: Ekonomsko – poslovna fakulteta Maribor.

12. Prebilič, Vladimir. 2006. *Vojaška logistika – Teorija in zgodovina*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
13. Ruppenthal, G. Roland. 1985. *Logistical support of the armies – 1.knjiga*. Washington: Center of Military History, United States Army.
14. Senior Nato logistician' conference. 1997. *NATO Logistics Handbook*. Bruselj: NATO Headquartes, Secretariat.
15. Smith, Gordon. 2009. *Campaign Summaries of World War 2 - North African Campaigns, including French North African Landings, Part 1 of 2, 1940-1942*. Dostopno prek: <http://www.naval-history.net/WW2CampaignsNorthAfrica.htm> (18. avgust 2009).
16. The Joint Chiefs of Staff U.S. Department of Defense. 1992. *The Official Dictionary of Military Terms*. Irvine: Global Professional Publications.
17. Wendt R. William. 1951. *Chain of Comand for Operation Torch*. US Armed Forces Staff College. Dostopno prek: <http://www-cgsc.army.mil/carl/resources/csi/bounds/Images/pg2.12.gif> (9. avgust 2009).
18. Willbanks, H. James. 2006. Torch, Operaration. V *International Encyclopedia of Military History*, ur. James C. Bradford. Routledge: New York.
19. Žurman, Milan, Danilo Jazbec, Ivan Turnšek, Andrej Prinčič, Andrej Ovčar, Zlatka Knez, Iztok Čebokli, Jože Frol, Tatjana Šter, Drago Vrečar, Mihalj Bukovec in Jože Rotar. 2008. *Doktrina vojaške logistike*. Ljubljana: poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje.